

Prezentarea unei noi cărți despre Hariclea Darclée

text de Costin Popa

După nu mai puțin de șase decenii, a apărut un nou volum dedicat legendarei soprane Hariclea Darclée, creatoarea mondială absolută a rolului titular din „*Tosca*” de Puccini, a altor personaje de referință din opere de Mascagni (Iris din opusul omonim și Luisa din „*I Rantzau*”), Catalani (eroina principală din „*La Wally*”) sau din practic uitatele „*Enoch Arden*” (rolul Annie Lee), scrisă de puțin cunoscutul compozitor român Alexis Catargi, cu premieră scenică în 1906 la București, „*O Edelberga mia*” de Ubaldo Pacchierotti (rolul Catina), „*Aurora*” de Ettore Panizza (personajul titular), „*Il Voto*” de Pietro Vallini (rolul Maria), „*Condor*” de Carlos Gomes (Odalea). Alături de acestea, se știe, Hariclea Darclée (1860-1939) a fost răsfățata divă a teatrelor lirice din întreaga lume pentru cele aproape 60 de roluri avute în repertoriu, un nume reper al culturii românești dintotdeauna.

Prima carte, publicată la București, a fost scrisă de compozitorul și muzicologul George Sbârcea, împreună cu Ion Hartulari-Darclée, compozitor, dirijor, fiul Haricleei, iar cea de-a doua a văzut lumina tiparului recent în Țările de Jos sub titlul „*Vissi d'arte, vissi d'amore. The Life and Times of the first Tosca. Hariclea Darclée*”, autor fiind publicistul și organizatorul olandez de concerte René Seghers. Oricum, numele ilustrei artiste fusese menținut în atenția întregii lumi grație Festivalului și Concursului Internațional de Canto „*Hariclea Darclée*”, fondat la Brăila de marea soprană Mariana Nicolesco, recent dispărută.



Evenimentul prezentării noului volum a avut loc la Banca Națională a României, al cărei rol în promovarea numelui Haricleei Darclée a fost esențial la Concursul de Canto, prin finanțarea Marelui Premiu și prin organizarea în saloanele instituției a Concertelor de Crăciun ce o aveau ca vedetă pe Mariana Nicolesco înconjurată de stelele pe care le-a creat la cursurile de măiestrie de la Brăila. Faptele le-a subliniat în cuvântul său de deschidere Guvernatorul Băncii Naționale a României, Mugur Isărescu, care a adresat felicitări autorului pentru cei 25 de ani de muncă la conceperea cărții, timp în care a consultat un mare număr de documente, incluzând printre altele peste 1000 de scrisori autografe ale artistei, a parcurs zeci de mii de km urmând pașii pe care soprana i-a făcut în sedii de spectacole sau concerte, aveam să aflu.



Anthony J.J.M. van der Heijden și Mugur Isărescu

Mugur Isărescu l-a prezentat asistenței din Sala Mitiță Constantinescu și pe principalul sponsor Anthony J. J. M. Van der Heijden, olandez, promotorul proiectului editorial, Cetățean de Onoare al municipiului Brăila, recomandându-l drept iubitor, investitor și colecționar de artă. Venind la pupitru, acesta și-a mărturisit fascinația despre Darclée, despre cultura română și a oferit exemplarul nr. 1 Guvernatorului Băncii Naționale. De asemenea, câteva personalități au mai primit exemplare omagiale.

La rândul său, René Seghers a vorbit despre descoperirea numelui Haricleei Darclée, despre geneza cărții, care este o biografie în limba engleză, tipărită în condiții de mare lux (designer Dick Bak), cu tiraj limitat (100 de exemplare), conținând circa 500 de pagini, dintre care 78 de cronologie, discografie, index de nume și peste 110 fotografii colorizate digital, ce a însumat o muncă de cercetare a arhivelor din toată lumea. A vorbit cu pasiune despre *prima donna* căreia îi este dedicată cartea, a amintit despre marele festival și concurs brăilean ce-i poartă numele. I-a oferit un exemplar Doinei Ciocan, viceprimar al municipiului de pe Dunăre, care a asigurat asistența că manifestările Darclée vor continua.

În sală au răsunat singurele două melodii înregistrate de marea soprană, Cântecul fluierașului („*Fluieraș frumos*”) de George Stephănescu și „*Vai, mândruțo, dragi ne-avem*”

de Tiberiu Brediceanu. Una din marile calități ale Haricleei Darclée, puritatea glasului, a fost elocventă.



Mădălina Barbu

René Seghers a anunțat apoi un scurt program de recital, compus din două melodii aproape pierdute, „*Epistola*” de Grigore Ventura (datată în jurul anului 1882) și „*Serenada*” de Eugen Ceaur Aslan (presupusă a fi compusă în anii de glorie ai sopranei), ambele dedicate Haricleei Darclée. Interpreta dimineții muzicale de la BNR a fost soprana Mădălina Barbu, lirică și frumos iluminată de sunetele înalte strălucitoare.

Tot René Seghers a amintit și de opera „*Enoch Arden*” de Alexis Catargi din care, prin eforturi personale, a reușit să găsească în arhivele Bucureștiului primele două acte și intenționează să continue căutările pentru a avea partitura completată și cu actul al III-lea. I-a oferit un exemplar omagial al cărții „*Vissi d'arte, vissi d'amore. The Life and Times of the first Tosca. Hariclea Darclée*” directorului general al Operei Naționale București, Daniel Jinga, interesat să construiască o stagiune sub semnul Haricleei Darclée în Anul Puccini (2024, 100 de ani de la moartea compozitorului), ocazie cu care ar putea reprezenta și opera „*Enoch Arden*” în cadrul Studioului Experimental în Artele Spectacolului Muzical „*Ludovic Spiess*”, ce are în perspectivă titluri de *opera rara*. De fapt René Seghers intenționează să completeze volumul proaspăt apărut cu cele două înregistrări pe CD ale Haricleei Darclée și cu integrala „*Enoch Arden*”.



Daniel Jinga și Rene Seghers. Pe ecran, Barbara Schilstra

Din această ultimă operă, soprana olandeză Barbara Schilstra a interpretat o arie și visul lui Annie, cu voce „plină”, *pianissimi*, fraze dramatice și acute incisive. Între cele două secvențe, pianista acompaniatoare Liana Mareș a interpretat un Intermezzo care a vădit, ca și ariile, caracterul verist al scriiturii lui Catargi, inspirațiile pucciniene de stil.



Rene Seghers, Barbara Schilstra și Mugur Isărescu

A fost o prezentare elitistă într-o companie selectă, nu și o lansare, întrucât nu au existat exemplare-semnal pentru presa de specialitate în scopul recenzării sau vandabile doritorilor prezenți.

După monografia „*Ludovic Spiess*” (Curtea Veche Publishing, 344 de pagini, București, 2009) scrisă de autorul acestor rânduri, „*Vissi d'arte, vissi d'amore. The Life and Times of the first Tosca. Hariclea Darclee*” de René Seghers este a doua carte apărută în format de prestigiu, consacrată unui renumit cântăreț român de operă. Traducerea ei în limba noastră nu trebuie să întârzie, cu sau fără CD-uri incluse.